

ELŐFIZETÉSI DÍJ HELYBEN:

Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.

VIDÉKRE POSTÁN KÜLDVE:

Egész évre 6 frt 60 kr.
Félévre 3 frt 30 kr.
Negyed évre 1 frt 65 kr.

HIRDETÉSI DÍJ:

Egész oldal 20 frt.
Fél oldal 10 frt.
Negyed oldal 5 frt.
Ezen felül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.
Kivételes esetekben kedvezmény, többszöri hirdetésnél árlengedés.

SZABADSÁG.

A „Szabadkai Közlöny“ VII. évfolyama után és helyett
kiadja: SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII. kör, Virág utca 337
hsz., hova a közlésre
szánt levelek, és kéziratok
intézendők.

Hirdetések felvételnek
ugyanott.

A „Nyiltér“ sora 15 kr.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap. ✱✱ Egyes szám ára 15 kr. ✱✱
Számoként kizárólag a szerkesztőnél vagy a lapkihordónál kapható.

Főispánunk és a sajtó.

Kállay Albert Szabadka város ideiglenes főispánja azért bizatott meg egyéb terhes teendői mellett ezen tiszttel is, mert bizott benne a ministerium, hogy tapintatos és rendszerető ember lévén, megszünteti városunkban a magasra felecsigázott és pártszenvédelytől duzzadó surlódásokat. Hogy ezt tenni akarta is, az bizonyos, ezt ő maga kijelenté és meg is kísérlette. Érintkezésebe lépett a törvényhatósági ellenzék több tagjával, s iparkodott azok megzaklatott kedélyit jóakaratainak látszó biztatások és ígéretekkel lecsillapítani. És a kikkel a főispán érintkezett, azokat sikerült is egy időre lecsendesíteni, s azok után az ellenzék többi tagját is némileg megnyugtatta.

Hogy a főispán mit tett a lefolyt hónapok alatt, azt a történetek tanúsítják.

Egy esetet hozunk fel a többi közül, a miről legjobb szerettünk volna hallgatni.

A főispán hónapokkal ezelőtt bemutatattá magának az ellenzék egyik tagját, akiről tudta, hogy a helyi sajtónál is befolyással bír, s a ki egyike volt azoknak, kik a polgármester ellen fegyelmi vizsgálatot kértek. A főispán előadá nézeteit a szabadkai viszonyokról, s kiterjeszkedve a helyi sajtóra, kivétel nélkül elítélőleg nyilatkozott róla. A bizottsági tag lehetőleg iparkodott meggyőzni az alkalommal a főispánt, hogy e sajtósági sajtóviszonyoknak megteremtői a polgármester és környezete voltak, s ha ők nem kezdeményezik a szégyenletes hangot lapjaikban, az ellenzék megmaradhat a tisztas mederben.

A főispán ünnepélyesen kijelenté, hogy ő tekintélye és állása egész súlyával oda fog hatni, hogy a polgármester s illetve most már az ő környezete a lehető legtisztességesebb magaviseletet tanúsítsa ugy a sajtóban, mint a közügyek vezetésénél.

A főispáni találkozásnak csupán ezt az oldalát mutatjuk be, és kérjük: miként váltotta betett ígéretét?

Őt a felelet a vasárnaponként megjelenő és lapnak nevezett Mamuzsich-Antunovics-féle sajtó termékben. Olvassa el figyelemmel vasárnaponként a főispán a szabadkai összes lapokat. És meglátja a főispánsága alatt született ocsmány szennyet teljes valóságában.

A mi főispánunk úgy látszik, így értelmezte ama bizottsági tagnak tett ígéretét, hogy az ellenzék írjon lapjaiba a tyukok kotlásának ideje vagy bőrcserzéséről, de tőrje el az ő fennhatósága alatt született sajtótermék leggaládabb támadásait. Aztán hogy egyeztethető össze a főispánnak akkor tett ígérete mai álláspontjával?

Két városi tisztviselő szerepel Szabadkán, mint lapszerkesztő. Az egyik kideríti a polgármesteri visszaélést, s támadja a közügy érdekében, a másik előszedi egyenként az ellenzék tagjait és vezérégyeit, aztán lepiszkolja ugy, hogyha az a támadás más oldalról származnék, kétségbe kellene esnünk az elaljasodás fölött, ami ugy is szétszűllött hatósági és társadalmi életünket fenyegeti.

A főispán?

Azt a lapszerkesztőt, a melyik a polgármester és társai visszaélését napfényre hozta, fegyelmi vizsgálat és hivatalától felüggesztéssel bünteti, a melyik pedig az ellenzékét marja, minden adott ok nélkül — növekedni hagyja.

Hát ilyen a főispáni ígéret?

Vagy a főispán is ugy fogja fel a helyzetet, hogy az ellenzék vezérégyei egytől-egyig gazemberek, csak az ő dédelgetett polgármestere a becsületes ember?

Az egyik tisztviselőt sujtja, mert igazat mond, a másikat talán meg is dicséri, mert a piszkos támadások netovábbjág halad.

Mi azt hisszük, hogy az ellenzék bármelyik tagja van legálább is oly tisztességes ember, mint a polgármester, — s ezt a főispán sem vonhatja kétségbe, — miként gondolja tehát a sajtóra vonatkozólag tett szavait beváltani?

Hiszzen Jankovich Aurél főispán sága alatt is sok személt született a sajtó szentségének köpenye alatt városunkban, de a hang nem fajult el annyira akkor sem, mint ma.

Ma!

Akkor és azon főispán uralma alatt, a mikor a főispán ugy jött közenk, hogy a béke olaját tartva kezében, lecsendesítse a pártzaj által felvert hullámokat!

Ma!

Amikor bizalommal fordultunk a főispáni székfelé, meg kelle érünk azt, hogy a részrehajlás épen e helyről vágatnak nyíltan a szemünk közél!

Főispán ur!

Az ellenzék sokat eltűrt és tőrma is, iparkodtunk tiszteletünknek kifejezést adni, a hol csak lehet, — példará a költségeloirányzatnál tett intézkedésére vonatkozó álláspontunk is, — de ne higgye, hogy mi tétlenül sokáig türjük azt a hivatalos sajtóbeli szennyet a mi Kállay Albert uralma alatt társadalmunkra zudított.

Igazságot, egyenlőséget követelünk!

Ehez jogunk van a főispánnal szemben is, s ha a főispán szavának ura akar lenni, nem tesz személyválogatást. Ha pedig a sajtóval szemben a mai álláspontot tartja fel, ha saját környezetét megzaboláznia nem tudja vagy nem akarja, s csak az ellenzék-

ket engedi nyomni, sőt nyomja ő maga nyílt kihívással, cseppet se csodálkozzék ha beteljesedik a régi közmondás: „Amilyen a jó nap, olyan a fogadjisten!”

Vojnics Nándor.

A „Batyá“ meghalt! E gyászos hír futotta végig e hó 18-án városunkat, mely részvétet keltve mindenütt, mert a váratlanul elhunytban őszinte, kedélyes jó barátunkat veszítők el. A boldogult a nevezett napon d. e. 10 órakor még a Farkasfőle kereskedés sarkán beszélgetett ismerőseivel; innen távozva, fürdeni ment s itt érte utól végzetes sorsa. Szívujában szenvedvén, e baja fürdés közben lepte meg, a fürdői szolgaszemélyzet a folyosóra kituduló viz következtében bajt sejtve, a fürdőszobába hatolt, azonban már a boldogultat fejével a vízbe hanyatolva, holtan találta.

Főgymnasiumunkon lengő fekete zászló hirdeti, hogy Vojnics Nándor főgymn. nyug. tanár niucs többé! Városunk újabb honoraczió osztyála csaknem kivétel nélkül tanítványa volt, kit másképp sehogysem szőlítottak, csak „Kedves Batyá!“ s a felelet „Édes fiam!“

A boldogult iskoláit Szabadkán s részben Szegeden végezte, majd a fővárosba ment s műegyetemi hallgató lett; az 1848—49-ki szabadságharcban a csabai 30. zászlóaljnál mint főhadnagy szolgált; ez időszak után a hatvanas évek elejéig mérnökiskódt.

Midőn 1862/63-ban főgymnasiumunk felső osztályai is megnyiták, a mennyiség-tanú kathedrára választatott meg tanáru s ez időtől fogva mint rendes tanár működött; az 1881—82. tanévben intézetünk ügyeit mint h. igazgató vezette s a mult tanévben ép szívujába következtében véglegesen nyugalomba vonult.

Rokonai benne a leggyöngédebben szerető rokont, tanártársai az őszinte, bizalomteljes kollegát és ismerősei a „szeretett batyát“ veszítették el.

Temetése e hó 20-án d. u. a díszes közönség mély részvéte mellett ment végbe. A gyászokcsit következő feliratu koszoruk díszíték: „Szeretett jó atyánknak Flóra és Sándor.“ „A jó testvérekné öz. Markovics Lászlóné.“ „A szabadkai főgymn. tanártestülete szeretett társának.“ „A szabadkai főgymnasium ifjusága a szeretett tanárnak.“ „A városi tisztviselők Vojnics Nándornak.“ „Az 1848—49-iki honvédek bajtársuknak.“ „A mi jó batyánknak a vadásztársaság.“ „A szeretett komának Takács Ede és neje.“ „Mély részvéte jeléül Magyar Imre és családja.“ „Magyar Jenő a szeretett tanárnak.“

S ezenkívül még a rokonság koszorui boríták a gyászokcsit. Gyászjelentést mind a család, mind a főgymn. tanártestület bocsájított ki. A család részéről kiadott gyászjelentés így hangzik: Markovits szül. Vojnics Flóra férjével Markovits Sándor főgymnasiumi tanárral fájdalomtól megtört szívvel tudatja szeretett atyjának Vojnics Nándor főgymnasiumi nyug. tanár, okleveles mérnöknek f. évi október hó 18-án, életének 59. évében váratlanul bekövetkezett elhunytát. Halálát keseredett szívvel gyászolják nővére: öz. Markovits Lászlóné; sógora: Sárcevits Ambrus, nyug. segédtelekkönyvvezető; unokahugai: Sárcevits Erzsébet férj. Haverda Mátyásné, Sárcevits Betti, a magyar gazdasszonyok országos árvaleányházának igazgatója, Sárcevits Mara öz. Vojnics FABIÁNNÉ, Parcsetics Anna férj. baj-

sai Vojnics Máténé, Rudics Mária férj. Bir-kás Lajosné; unokacsese: Parcsetics Vincze; továbbá számos rokonai, kartársai és barátai. Az engesztelő gyászmise a szt. Teréz egyházban f. hó 20-án reggeli 9 órakor fog a Mindenség Urának bemutatattani. — Hült teteme f. hó 20-án d. u. 3 $\frac{1}{2}$ órakor a bajsai sarkertben fog örök nyugalomra tétetni. Szabadkán, 1887. évi október hó 18. Áldás és béke lebegjen porai felett!

Rendkívüli közgyűlés.

Törvényhatóságunk tegnap, e hó 22-én tárgyalta az 1888-ik évi költségeloirányzatot. A terem dermesztő hideg volt s szinte befagyott a szó képviselőinkbe, nem volt kedve a tárgyhöz szólni senkinek sem. A tárgyalás gőzerővel haladt, — „csak tovább! jelzésekkel. Így történetelt meg, hogy 2 óra letolyása alatt a költségvetésnek kiadási részét, bár az 89 tételt foglal magában, teljesen letárgyalták, s határoztak e rövidke idő alatt $\frac{3}{4}$ millió forint elköltéséről, amelyben az évi kiadás főösszege 719599 frt 69 kr-ban lett megállapítva. Őrjási összeg ez, de néhány ezer forintnyi újítás is szerepel benne.

A hiány ma már előttünk áll éskitesz: **117,223 frt 65 krt.**

Ennek a fedezéséről lesz hivatva gondoskodni a legközelebbi közgyűlés, mely e hó 25-re, keddi d. e. 9 óra tüzezett ki. A keddi közgyűlésen befűttei a polgármester a terem, s e teremben befűtenek aztán nekünk is.

Sikkasztások, zsarolások.

Soraink címét nem mi választottuk. Beszéli az egész város, s mi hihetetlenek tartjuk azt, hogy kapitányságunknál ily bünök takargattának.

1885. év óta kocsmái s egyéb engedélyes iparok után a befolyt összegek nem kerültek a házi pénztárba.

Hol vannak?

Milassin Miklós alkaptány kezénél, — ha igaz. Mi nem hisszük, mi képtelenségnek tarjuk azt, hogy Milassin sikkasztásokra vemedett volna. Mi meg vagyunk győződve, hogy itt fatális tévedés van, s a vizsgálat mielőbb tisztázza a gyanúsított tisztviselőt. Az alkaptány állásától felfüggesztetett, hivatalos szobájának ajtai zár alatt állanak, s a vizsgálat folyik.

Ezzel kapcsolatos Speizer József kapitánysági fogalmazónak felfüggesztése, aki állásáról le is köszönt.

A szigorú, de részrehajlatlan vizsgálatot követeljük, mihez képest mondunk ítéletet a történet fölött.

Tanügyi nyomoruságok.

Antunovics Mátyás kir. közjegyző volna az iskolaszéki elnök ha lehetne. De hát a mint értesülünk, ez dőszerint nincs iskolaszéki elnök, sőt nincs iskolaszék, s azért van az a téletenség, hogy Mamuzsics Benedek ráér gazdag örökösök magángyámjaként működni kövér díjakért, s nem végzi iskolai teendőjét.

Hogy miként történt ez a szabadkai (nem ázsiai) állapot, elmondjuk.

A mi tanítóink nagy része kortes szolgálatban áll, s a hirhét szövetkezet: szolgálatában ugy beleélté magát a kortesvilágba, hogy már a tantestület kebelében sem tud-

nak meglenni nélkül. A tanítótestület többsége a maga kebeléből megválasztotta Kopp Márton, Bedsula József és Kovács Mihály tanítókat iskolaszéki tagokul. A polgármesterek ez a 3 egyén valószínűleg nem tetszett, mert Rájsics Péter és társai által a választás megejtését feleltették. Az iskolaszék, dacára ennek, e hó 9-én a polgármester elnökléte alatt megalakult, s elnökké Antunovics Máté, alelnökké Vojnits Máté, jegyzővé pedig Milassin Ignác választott meg. A három tisztviselő egyike sem tanfőru. Konstatáljuk.

A választás után a megválasztottak elfeledték letenni az esküt.

E miatt most az iskolaszéki megalakulás ellen adtak be felebbezést Kopp Márton és társai.

Ime! — nincs iskolaszékünk, teljes a fejtelenség.

Nem lehet tehát csodálkozunk, hogy Mamuzsics Benedek népiszkolai igazgató tanügy helyett privát jövedelmek szerzése után lát, mert nincs, aki figyelmeztesse, hogy az iskolaév 1887. évi június hó végével záródott, ma pedig már október hó 23-át írunk és még sincs kész a statisztikai kimutatás. Pedig ehhez az öreg Peácsék Jakab igazgatósága alatt nem kellett hónapok. Peácsék maga nagyobb rendet tartott, mint Mamuzsics másodmagával.

Aztán a 3-ik körű népiszkolában az igazgató önkényesen beszűntette a 2-ik osztályt. Ott csak első és harmadik osztály van, s most az apró gyerekek a sándri kaputól vízben fagyban egész a „Vörös ökör” közelében fekvő iskolába kénytelenek vándorogni, ha tanulni akarnak. Mennin azonban kell, mert aki fiát nem iskoláztatja, azt bünteti a törvény. Hajtják a gyermekeket, de beszűntetik az iskolát. Így eshetett meg az, hogy most Petres János iskolájában alig van 35 gyermek, még a 2-ik körű iskolát 130 tanuló tömi meg naponként.

Nincs iskolaszékünk, de azért Antunovics Mátás meg van s előbb-utóbb csak ő marad iskolaszéki elnöknek, vajjon fog-e az itt röviden esetelt nyomorúságokou segíteni?

Ha szíven fekszik a tanügy, ha emlékezete véste a lapunk mult számában közölteket, hiszük, hogy megriasztja kissé a rendetlenkedőket, s kötelességük pontos teljesítésére tanítja úgy az igazgatót, mint a kortes tanítóereget.

Színészet.

(Színrekerültek e hó 15-én: „A cigánybáró”; 16-án: „Fehő Klári”; 17-én: „Vasgyáros”; 18-án: „Ripp van Winkle”; 19-én: „Királyfogás”; 20-án: „Jó Fülöp”; és 21-én: „Mikádó.”)

A folyó téli évadra újonnan szervezett „Thalia színész-szövetkezet” második hetét éli városunkban. Működéséről a fővárosi napilapok valamint egy szomszéd provinciális lap, nemkülönben a helybeli sajtó bőven megemlékeztek. Még a styl gyakorlatoknak beillő színi referádák is beismerik azt, hogy a szövetkezet általában véve gyöngébb mint a tavali, bár egyes színi erők tekintetben kivételetképeznek. Mi nézetünket általánosságban mult számunkban fejtettük ki s a mondottakhoz azóta sem hozzá tenni, sem abból elvenni az észlelt alapján, nem kívánunk. A színháznak több előadás alkalmával való gyér látogatottsága állításunk igazsága mellett szól. E helyt még egyszer és ismételtlen csak arra figyelmeztetjük a művezetőséget, hogy éberem őrökadjék a fellet, nehogy a közönség kiszokjék a színházból, mert később, minden erőfeszítés mellett, annak újbóli beszoktatása igen bajos lesz; s gondolja meg, hogy nem pusztán a szövetkezet anyagi érdeke forog közkán, hanem városunknak a magyar színészet iránt mindenkor tanusított jó hírneve is. Általánosságban e helyt még csak azt jegyezzük meg, hogy a népszínmű és drámai előadások képzettebb színi erővel szaporodva meglehetősen, sőt egyes alkalmakor sikerültten folytak, az operette-re vonatkozólag pedig, mint halljuk, megfelelő színi erő megszerzésén, a művezetőség teljes erejével igyekszik. Végül általánosságban még csak annyit, hogy az idétlen extemporalások még mindig dominálják a tért, mi kénytelenek vagyunk az ilyenek ellenében kijelenteni, hogy ennek meghonosodása ellen a jövőben kiméletlenül fogunk eljárni.

Részletes észrevételeinket ezuttal csak a következőkre teszszük meg. A mult színi hetet „A cigánybáró” című operette előadása nyitotta meg. Barinkayt No grádi csengő — bár kissé érczes hangjával — igen ügyesen adta; kisebb terjedelmű tenor hangját kellemesen használta fel úgy a piának — mint a fortekben; lélekzetvételét azonban kifogásoljuk; ez különben majd minden vidéki énekes és énekesnőnek elmaradhatlan kísérője. A II-ik telvonás duettjében magas as- és b-jével tapsra ragadta a különben tapsban gyakran fukar-

kodó közönségünket. Saffi szerepét — Szelenyi helyett — Veressné M. Erzszi játszá, kinek hangjáról annyit mondhatunk, hogy igen szép és kellemes organuma van, melynek regiszterei helyenkint feltűnően különböznek egymástól, mi a sok — és nem sistematice képzett éneklésnek tulajdonítható; különben Veressné asszonyban egy igen jó erőt nyertünk, mert igen szép terjedelmű magas soprán hangjával ügyesen tud bánni és némi bensőséggel és verével tud énekelni. Csak arra figyelmeztetjük a különben szak-képzett Bokor karnagyunkat, hogy Veressné asszonyt ne énekeltesse mindig a zenekar normal a-ja után, mert ennek következménye gyanánt az tünik fel, mintha a zenekar volna kénytelen hamisan játszani (?) Gábor diákok Veress személyesíté. Veress a szövetkezetnek legnélkülözhetlenebb, leghasznavehetőbb tagja, kinek hatalmas bariton hangja még egyrészt hódít, másrésztől játéka, különösen a népszínművekben eléggé élénk, sok helyt kifogástalan. Ez estén lépett fel először Szabó Bandi (Zsupán), mint újonnan szerződött tag. Sem játéka, sem hangja nem áll azon fokon, a melyet Zsupán szerepköre megkövetel, pedig ez oly hálás szerep, a melyet egy pár provinciális színi erő is hálásan domboríthat ki. Második felvonásban a cigányok felé való rugdalása pedig nem épen esztetikus dolog; legalább szinpadon nem az! Szóval, Szabónak ez estén való szereplése csak Pusztáink elvesztését tette érezhetőbbé. Hatvaniné — mint Cipra — kellemes tiszta hangjával méltó elismerést érdemelt ki. Játékát átgondoltság és tanulmány jellemzi. Bodroghy Lina ki szíveségből lépett fel, nem veszi zokun, ha Arzéna énekeről — hallgatunk.

A „Fehő Klári” sikerült előadásban került színre. A czimszerepét Hatvaniné adta, játéka arányban állott csinos énekeivel. Bihari, Aba András szerepében teljes hatást ért el. Veress szép néplalával érdemelte ki a közönség tetszését. Szilágyi inénál örömmel tapasztaltuk, hogy kezd kibontakozni abból a modorságból, melyt pályatársnói csaknem legtöbbször jeinél tapasztalunk kellett. Játékának egy-két tragikus mozzanata meglepően sikerült. Foris — Istók szerepében — egészséges humorával többször megnevettetett. Szabó Bandi most sem nagyon erőltette meg magát, hogy szerepéből valamit csináljon. Szathmáry és Bogárdiné igen jól töltötték be szerepeiket. Szóval, e színházi estét a szövetkezet eddigi működésének, mint egyik legsikerültebb mozzanatát kell fölemlítenünk.

A „Vasgyáros” ban lépett fel először Márkus Etel, szintén mint szerződött tag. Claire-je bár a szinpadon való otthonosságáról, képzettségéről és hasznevetségéről tesz tanuságot, azonban kifogástalannak épp nem mondható. Nevezettnek folytonos szemforgatása, ajkainak nyitvatartása arczjátékát — az összjáték rovására — előtérbe tolták, alakításának értékét csökkenték. Folytonos magas — így kevésbé természetese hanghordozása pedig megbénította a hatást ott, hol az erősb indulatoknál annak teljes erejére lett volna szüksége. Az előadás különben elég jól sikerült. Bihari (Derblay), Bodroghy Lina (Sussane), Szilágyi iné (Sophie), Mohácsi Sarolta (Athenais) igyekezettel játszottak.

A „Jó Fülöp”-ben a czimszerepét Foris játszá, kit eddig majd minden este a deszkákon láhattunk, tehát a szövetkezet egyik jelentékeny erejének kellene lenni. Forisnak vannak ugyan kétségkívül hálás szerepei, hol tapsokat is arat; azonban alakításának legtöbbszörrel kivitel ereje hiányzik; alakjai annak kiváló sajátjaival nem domborulnak ki eléggé, fest ugyan, de karakter színei nem eléggé határozottak. Igyekezett és gondos tanulmány által különben még jó színész válhatik belőle.

A másodikban színrekerült „Ripp van Winkle” és a „Királyfogás”, továbbá „Mikádó” a mult héten tán csak azért adattak, hogy Szelenyi nek bebizonyítsák, miszerint ő nem képes betölteni azon szerepkört, a melyre vállalkozott. Szelenyiinek kiváló sajátja, szép szinpadí alakja, izlésteljes toilletjei; játéka azonban hibás felfogáson alapuló színészes, hangja pedig, hogy mást ne írjunk, nem primadonnai hang. A művezetőség és a közönség szép reményeket fűzött Szelenyi szerződötéséhez, hogy ez nem teljesült, a „Thalia” maga sem tehet róla. Mi különben már a mult számunkban hangoztattuk nézetünket, a többi... nem a mi dolgunk.

A szabadkai II-ik kerületi választás.

A képviselőház IX. bíráló bizottsága Horváth Gyula elnökléte alatt ma délután 4 órakor tartott ülésében tárgyalás alá vette a Horváth Mór Szabadka II-ik kerületében megválasztott képviselő választása ellen beadott kérvényt. A bizottság tagjai közül jelen voltak: Unger Alajos, Rónay János, Gulner Gy. Ziskai Antal és Szerb György előadó. A kérvényező képviselőként Nagy Dezső budapesti és Német Mátás szabadkai ügyvédek, a választás védőiként Nagy Jenő és Füzessey Géza budapesti ügyvédek jelentek meg. Első sorban felolvastattott a kérvény, melynek tartalmát a következőkben foglaljuk össze.

A szabadkai II-ik kerületben nem elv küzdött elv ellen, hanem egy elvi meggyőződésből tömörült szabadelvű pártnak jelöltje: dr. Mukits Károly ellen egy, magát ugyanolyan pártján hirdető, de tényleg más és pedig a törvény és a magyar politika morálja szerint meg nem engedett célokat követő párttörödek állított fel és erőszakolt keresztül egy másik jelöltet: dr. Horváth Mór színi személyében! A hivatalos okmányok, a választási jegyzőkönyv stb. láttatni engedik ama vakmerő visszaélések láncolatát, melyeknek a legvégén, mikor már Horváth Mór képviselővé tételére minden mesterkedés hiunak bizonyult, egyszerűen a vad erőszak, a nyers hatalom, félrelökve minden szemérem-érzetet s egyszersmind a még nem szavazott polgárok százait, — bezárta a választást s a csekély számú, kimesterkedett 51, mond ötvenegy szótöbbséggel egy legyőzhetlen katonai erő fedezete alatt megválasztott képviselőül proklamálta dr. Horváth Mór színi. A kérvény ezután a következőleg részletezi a visszaéléseket:

Választói jogaik gyakorlásától a választási elnök erőszakos eljárása — s egyenes rendeltetű megfosztattak többen, 200-nál, többen igazolják, hogy Mamuzsics Ágoston választási elnök a választási zárórát erőszakosan tüzte ki s a választást erőszakosan bezárta, annak dacára, hogy őt a Mukits-párt bizalmi férfai figyelmeztettek arra, hogy a választási helyiség előtt több száz Mukits-párti választó van, minek következtése az lön, hogy a II. ker. Mukits-párti választók szavazati joguk gyakorlatától egyáltalán elűtettek. Közjegyzőleg hitelesített okmánnyal bizonyítja, hogy a választási helyiség bejárata előtt allo, szakra menő választók jogaik gyakorlatában a választási elnök a csendőrség által erőszakkal megakadályozta. A nagymérvű jogfosztás tényét és egyáltalában azt, hogy a II. körű Mukits-párti szavazók be nem bocsáttattak, igazolni fogják: dr. Milassin Miklós rendőrkapitány, továbbá a zombori csendőrkülönítmény parancsnoka és annak 8 tagja, nemkülönben gróf Zichy Jenő országos képviselő, budapesti lakos, Galfy György és Zódi Pál szabadkai lakosok, Wandruss Gyula 10. huszárezredbeli százados, gróf Waldeck Henrik és br. Hoenning János 10. huszárezredbeli hadnagyok és Tesár Henrik 86. gyalogezredbeli százados, laknak mindannyian Szabadkán. Voltak többen, kik bebecsáttattak ugyan a szavazó-helyiségbe, de a mint kijelentették, hogy ők Mukits Károlyra akarnak szavazni, a választási elnök által szavazatuk el nem fogadtatott, ők maguk vissza — illetve kiutasítottak.

Az erőszakoskodásoknak egy másik formáját képezte az, hogy Mamuzsics Ágoston választási elnök a választás folyamatát mintegy 17 izben felfüggesztette, a választási helyiségből, sőt a választás színhelyéről is távozott, távollevő utcákon járkált, máskor pedig a választási helyiség bejárata előtt a szavazásra békésen váró Mukits-pártiakat a helyiség előtti térségen, feltűzött szuronyu katonasággal előre-hátra toltatta, ezt többször ismételtette.

A Mukits Károly egyik bizalmi férfa igazolja, hogy Mamuzsics Ágoston választási elnök a bizalmi férfa azon kérelmét, hogy az ő törvényben biztosított jogainál fogva a szavazók személyazonosságának ellenőrzésére egyes kijelölt lakosokat behívasson, erőszakosan megtagadta, a ki is e miatt a belügyminiszteriumhoz táviratilag volt kénytelen intézkedés végett fordulni.

Több választó polgár igazolja, hogy ők szavazatukat ugyan Mukits Károlyra adták, mind a mellett a választási jegyzőkönyvben ők a Horváth Móra szavazók közé vétettek fel.

A Horváth Móra adott szavazatok sorában számosan vannak felvéve, kik a választási névjegyzékben nem foglaltatnak.

Számosan vannak oly választók, a kik határozottan Mukits Károlyra adták szavazatukat és mégis Horváth Móra is, tehát mindkét jelölthe adott szavazatok közé fel vannak véve.

Ezen és ehhez hasonló erőszakoskodások, hivatalos hatalommal való visszaélések s hamisításokkal sikerült csak az ellenpártnak elérni azt, hogy a választási elnök az erőszakra s egyedül a nyers katonai erőre támaszkodva, esti 1/2 órakor Horváth Mór

megválasztott képviselőnek jelentette ki akkor, mikor még a Mukics-pártból s nevezetesen az annak legjelentékenyebb zömét képező VI. körből még több száz választó állott.

A kérvény minden egyes pontját közjegyzőleg hitelesített okmányok igazolják, melyek szintén felolvastattak, valamint felolvastattott a Mamuzsics Ágoston ellen a szabadkai kir. törvényszékhez beadott bünvádi feljelentés. Felolvastattott a választók által beadott nyilatkozata, továbbá dr. Horváth Mór képviselő nyilatkozata. Ezek végeztével az elnök öt percze felfüggesztette a tárgyalást s a szünet leteltével a kérvényező képviselőjének, dr. Nagy Dezső budapesti ügyvédek adta át a szót.

Dr. Nagy Dezső hosszabb beszédben fejtegeti a választás előzményét, bizonyítékokat produkál arra, hogy a választásnál előfordult visszaéléseket tervszerűen készítették elő, a választási elnök tanuk előtt kijelentette, hogy legyen bármennyi szavazata Mukitsnak, a megválasztott képviselő csak Horváth Mór lehet. Kimutatja, hogy a választásnál a választási elnök a helyi hatalmat akarta a Horváth-párt részére minden áron, bármily eszközökkel s nyíltan hirdették, hogy a cél szentesíti az eszközöket, amint ezt az ő közönyükben egész nyíltsággal meg is vallják. Ismerteti, hogy a választásnál milyen módon eszelte ki az elnök, hogy a Mukits-párt háttérbe szorítottassék. Alapos érveléssel mutatja ki, hogy meg van minden feltétel arra, hogy a vizsgálat elrendeltesék, a vizsgálat során olyan súlyos bizonyítékok fognak összehalmozódni, hogy a választás érvénye meg nem állhat. Kéri a vizsgálat elrendelését.

Német h Mátás a kérvényező képviselőjében a szabadkai helyi viszonyok szempontjából világosítja meg a választást, valamint annak előzményeit. Miután a választók nyilatkozata politikai léhasággal valója a Mukits-pártot, ezt visszautasítja s kinyilatkoztatja, hogy e pártot magas érdek teremtette meg. A nyilatkozat mellett becsatolt okmányokat is bírálta alá veszi, kimutatja, hogy azok kiállító kivétel nélkül a polgármestertől függnek, azok városi szolgák, utkarparók, kiknek választói minőségük is kétséges s nem tudják, hogy miről tanuszkodnak.

Füzessey Géza a választást védő ügyvéd különösen a kérvénynek Horváth Mór személye ellen forduló részével polemizál, s azt bizonyítja, hogy politikai meggyőződés nyilvánul e választásban. Szembeállítja a kérvény és nyilatkozat bizonyítványait s tagadja, hogy erőszak, avagy egyéb törvénysértés történt volna a választáson. A választó-kerület nyugalma érdekében kéri a választás igazolását és kérvényezőket elutasítását. Dr. Nagy Jenő szintén ebben az értelemben szól, ragalmat és aljas támadást lát a kérvényezőket részéről.

Az elnök megjegyzi, hogy nem kívánja a szolas szabadságot korlátozni, de szükségesnek tartja figyelmeztetni a jogi képviselőket, hogy ne csapjanak át a személyes terre.

Nagy Jenő felszólalása után a bizottság határozathozatalra vonult vissza.

Félőrai tanácskozás után Horváth Gyula elnök az itéletet a következőkben hirdette ki:

«A 9-ik bíráló bizottság a házszabályok 67. §-ának d) pon-ja értelmében a vizsgálatot elrendelni határozta. A vizsgálat a következő körülmények felderítésére terjed ki: kiderítendő, hogy a f. évi június 22-én megejtett választás alkalmával a záróra az 1874. 33. t.-cz. 83. §-a értelmében tüzetted-e ki; másodsor kiderítendő, vajjon ez alkalommal a megválasztott képviselő többségét meghaladó számú választó törvényellenesen akadályoztatott-e meg választói jogának érvényesítésében és egyáltalában lett-e jogosulatlan szavazó Horváth Mór megválasztása végeredményénél beszámítva, és harmadsor, a választási jegyzőkönyvben fel-említett két esetlen kívül felfüggesztett-e a választást? A vizsgálat keresztülvitelére Szerb György jelöltetted ki. (Egyetértés.)»

Közegészségügy.

Szabadka szab. k. város közegészségügyi állapota az elmúlt szeptember hó folyamán igen kedvezőnek jelezhető. Fertőző bántalmak közül csakis a vörheny (scarlatina) esetei fordultak elő szórványosan jóindulatu lefolyással. Nagyobb mérvű halálozás okoztatott a gyermekvilágban a heveny bélhurut és az echanticus görcsök által. A hivatalos adatok nyomán élve született, e hóban 179 fi (előző hó 173 fi), és 169 leány (előző hó 126 leány) egyenlő 348, vagyis e hóban a születési többlet 103. Elhalt e hó folyamán 89 fi (előző hó 85 fi) és 77 nő (előző hó 83 nő), egyenlő 166, vagyis e hó folyamán a születési esetek száma 182 esetben multa felül a halálozásokat, míg előző hóban 44 esetben.

A bántalmak nemei szerint elhaltak: veleszületett gyengeségben 9, ránggörcsök-

ben 40, gyermekaszályban 6, csuzos tüdőlobban 13, tüdőgümőkórban 14, heveny bélhurutban 37, vörhenyben 2, hashártyalobban 3, gyermekági lázban 1, agyagútában 3, agyági aszályban 18, Bright-kórban 6, agyhártyalobban 3, szivhüdesben 5, égési sebekben 3, elvérzésben 1, méhrákban 1, pokolvarban 1, ezek közül orvosi gyógykezelésben részesült 115, a 7 éven alól elhalt gyermekekül az orvosi segély igénybe vételét elmulasztotta 7 szülő, a mulasztók általam és a halottkém által a rendőrkapitányi hivatalnak bejelentettek büntetés végett.

Az I-ső kerület orvosa e hó folyamán a rendőri boncolatokat végezte, végrehajtott 4 boncolást és véleményezést. Gyógykezelt 51 szegénysorsu beteget, kiknek 103 vny rendeltetett. Orvosi látletet 7 állított ki általa, kerületében semminemű járványos bántalom nem volt észlelhető.

A II. kerület orvosa a piacvizsgálatokat teljesítette htenként 4 alkalommal, elkoboztatott 4 megsemmisített rendeletére 90 tulértett dianye, egy kosár nyálkás romlott hal, 7^{1/2} kiló rothadásnak induló bárányhús, az elárusítók minden alkalommal a rendőrkapitányi hivatalnak bejelentettek, s pénzbírsággal büntetettek. A gyümölcs piac, végrehány kosár hulladék alma kivételével, kellő rendben találtatott, nemkülönben a tej és tejsűrű is keverékmentes volt. Kerületében járványoszerű jelleggel bíró kóralak nem adta elő magát.

Gyógykezeltetett általa 102 beteg, kiknek 131 vény rendeltetett — kiállított 3 orvosi látletet könnyű testi sértésről.

A III. kerület orvosa e hó folyamán a kéjnök vizsgálatát fogatosította 34—42 között ingadozó létszám telett, bujában szenvedőnek találtatott 5, kik gyógykezelés végett azonnal a városi kórházba utasítottak. A közegészségügyi állapot kerületében kedvező volt, amennyiben kevés számú heveny megbetegedés fordult elő. Szegény beteg 134 volt gyógykezelés alatt, és pedig heveny bántalmak közül: 48 bélhurut, 16 hörghurut, 9 gyomorhurut, 11 váltóláz, 7 gyomorláz, 4 vörheny, 4 izületi csuz, 4 zuzott seb, 3 szájlób, 2 toroklob, 2 köthártyalob, 2 alszártekelý, 2 vizag, 2 rángöröcs, 2 hályog, 1 tüdőlob, 1 fülhurut, 1 méhvérzés, 1 égett seb, idült betegségekben: 5 tüdőgümőkór és 1 sépkórban szenvedő. Szegények részére rendelt vények száma 159.

A IV. kerület orvosa e hó folyamán, mint „központi“ orvos működött, megvizsgáltatott általa 19 toloncz és 9 csavargónó — orvosi látletet 11 esetben állított ki általa, 6 súlyos és 5 könnyű testi sértésről. A közegészségügyi állapot kerületében eléggé kedvezőnek jelezhető, járványoszerű bántalom nem fordult elő. Gyógykezeltetett általa 85 beteg, kiknek 116 vény rendeltetett. A hó folyamán 19 árva és dajkaságban levő gyermek vizsgáltatott meg általa, névszerint: Rákits Tivadar, Varga István, Varga Ilona, Korta András, Rísányi Károly, Rísányi István, Dornus Emilia, Dornus Mar. cza, Hajagos Viktor, Hajagos Pál, Kocsnár Márton, Berkes Lukács, Berkes Ferencz, Fekete Teréz, Malus Lázár, Szalai Antal, Szalai Józsi és Vukovics György árvák, mindezek a körülményekhez képest elég jó ápolásban részesültek.

A városi kórházban augusztus hórol ápolás alatt maradt 12 fi és 19 nő, összesen 31 fekvő-beteg, szeptember hó folyamán felvétetett 11 fi és 19 nő, összesen 30 fekvő-beteg; október hó elsején ápolás alatt maradt 11 fi és 14 nő, összesen 25 beteg. A bántalmak nemei szerint a férfiosztályon ápolatott 2 bujakóros, 3 metszett seb, 2 tüdővészés, 2 tályog, 1 görvénykór, 1 Bright-féle vesekórral. A női osztályon 13 bujakóros, 1 elmebeteg, 1 dühögő, 1 hegyes függőlyökkel, 1 Bright-kóros, 1 máj-sorvadás, 1 sokizületi csuz, 1 medence körüli lobból. Elhalt a női osztályon 1 máj-sorvadásban. Nevezetesebb műtétek végeztettek: 1 esetben Seims-féle boka-küzelés, 1 hideg tályog megnyitása a hátgerinczen, 2 garatmeggetti tályog megnyitása, 15 esetben tályog-nyitás a test különböző tájboncztoni helyein, 2 kósdag (atheromcysta) kiirtása a fejhája részén, 1 kődarab kivevése a homloktájából lövés által okozva. Járólagosan a kórházi nyilvános rendelésnél 260 beteg részesült orvosi gyógykezelésben.

A városi szemkóróban szeptember hó elején a beteg létszám volt 21. (14 férfi és 7 nő). A hó folyamán felvétetett 14 szembeteg, (9 férfi és 5 nő); és pedig: 9 trachoma, 1 csonthártyalob, 1 görvényes szemlob, 1 szivárványhártyalob, 1 könnytömlőlob, 1 szürke hályog. Elbocsátatott a hó végén 16 egyén (11 fi és 5 nő), 13 gyógyultán és 3 javultán.

A hó végével ápolás alatt maradt 19 (13 fi és 6 nő). Nagyobb műtét végeztetett 2, s pedig egy szürke hályog-műtét, és 1 szivárvány-hártya kimetszés. A járó-betegek jegyzőkönyvének száma: 974.

Szeptember hóban járólagos gyógykezelésre jelentkezett 77 új beteg, ezek közül trachomában szenved 28. A szemkórházi nyilvános rendelésnél naponta 120-an jelentek meg.

A városi gyámházban létszám volt augusztus hó végén 89 egyén, szeptember hó folyamán felvétetett 5 egyén, kimment 5 egyén, létszám a hó végével 89 egyén, gyógykezeltetett a hó folyamán 6 egyén. A városi gyámházban ápoltak egészségi viszonya általában kedvező. A szegényház tisztántartása s a kedvező időjárás, a leginkább hurutos bántalmakban szenvedő ápoltakra igen jó befolyással voltak, úgy, hogy összesen csak 6 egyén gyógykezeltetett, állandó ápolás alá csupán 1 beteg szállított a városi kórházba. Az élelmezés rendben folyt, a szállított ételek, hús, kenyér, igen jó minőségűeknek találtattak, s így a rendelőorvos, dr. Barta Antal mint az általam többször megjertett ellenőrzések alkalmával.

A hó folyamán megvizsgáltattak általam a város összes felsőbb és alsóbb tanintézetét, népsköli, ovodái és azok valamennyiben a levegő fertőtlenítése szempontjából elhelyeztem az ugynevezett Naphotokarból fertőtlenítő lemezeket, vagyis önállóan működő fertőtlenítő készülékeket, melyek megsemmisítenek minden diphthertis, tífus, vörheny, lőkhurut termékeket. A nevezett készülék a levegő hőmérséke szerint önkényesen szabályozódik. Ezen önállóan működő fertőtlenítő készülék minden egyéb fertőtlenítést feleslegessé teszen. Megvizsgáltattak általam az összes kéjtjelek, különös gondot fordítottam a lakásviszonyok és az élelmezésre, a felülvizsgálatok alkalmával a 39 kéjnök közül 1 találtatott bujakórban szenvedőnek, akit is azonnal a kórházba utasítottam. A fertőtlenítés a hó folyamán naponta kétszer a legnagyobb pontossággal fogatosítottat, nevezetesen csatorna-nyitások, bérkocsi-állomások, középületek és nyílt árkok mentén.

Az állategészségügy kedvezőnek jelezhető, járványos bántalmak nem fordultak elő, csupán 5 takonykórrol, az előírt óvintézkedések megletele után a városi állatorvosok és a rendőrközegek jelenléte mellett agyonlövettet, s a bérkeresztmetszések által használhatatlanná téve elásatott. Szabadkán, 1887. október 8-án.

Dr. Antunovits József,
s. k. főorvos.

HIREK.

Köztörvényhatósági bizottságunk e hó 26-án közgyűlést tart, melynek tárgyai közt miniszteri rendeletek és leiratok, az alügyési és számvizsgálói állások betöltése, a magánosok fogyasztási adódíjának fölemelése, katonatiszti lakás kibérlése, a szervezési szabályzat megállapítása stb. van felvéve.

A szegények gyógykezelése ügyében, hogy a tapasztalt további visszaélések meggátoltassanak, a főorvos hirdetését bocsátott közre, melyből kiemeljük a következőket: hogy ingyen gyógykezelésre és gyógyszerre csak azok tarthatnak igényt, kik szegénységüket az adóügyi tanácsnoktól nyert bizonyítvánnyal igazolhatják. Az ilyen nyert gyógyszer csak úgy lesz kiszolgáltatva, ha az hatóságilag láttamoztatik. Kivételt képeznek ez alól életveszélyes esetek. Végre figyelmezteti a hirdetés a közönséget, hogy a nem szegények tetszésük szerint fordulhatnak bármely orvoshoz. A kerületi orvosok rendelési órája reggel 7—8-ig, délután 1^{1/2}—3-ig.

Városi zenedék valahára rendszeresítve lett a mult vasárnap közgyűlés alkalmával. Valóban örülünk, hogy ezen nemes célu intézeitünk már egyszer biztos alapra fektette és reméljük, hogy képzett zenede igazgatónk most már azon lesz, hogy az eddig igen elhagyatott zenedéket a többi vidéki zenedék nivójára fogja helyezni. A zongoratanács G a a l és B o d r o g h y tanárokból szakképzett vezetőkre talált s hiszszük, hogy az új hegedű-tanár és a fuvó hangszerek oktatóiról csak hasonlólag fogunk mondhatni. A minthalljuk, lesz k a r i s k o l a is, ennek annál is inkább örülnénk, mert dalárdánk csak a papíron van meg s így alkalma lesz annak is Phönixként feltámadni.

Gyászjelentés. Arnold Antal bácsalmási jegyző és neje szül. Gyetvay Ida és maguk, gyermekeik: Aranka, Sarolta és Janka, nem különben özv. Arnold Ferencz és szül. Hönig Margit, Gyetvay András és neje

Nagy Rozália, mint nagyszülők nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik feledhetlen, kedves, jó fiuk, Arnold Albin újvidéki kir. kath. főgymnasiumi VII. osztályu tanulóknak f. évi október hó 17-én reggeli 8 órakor néhány napi súlyos szenvedés után, virágzó életének 17-ik évében történt gyászos elhunytát. Hílt tetemei Bács-Almásra szállítatván, ott fognak f. évi október hó 19-én az örök nyugalomnak átadatni. Legyen örökké áldott a feledhetlen, gyöngéd-szívű gyermek és testvér, példásjellemtű ifju, a szerető és szeretett tanulótlárs emlékezetére.

Rendőrségünk figyelmébe ajánljuk azon türethetlen állapotot, mik néhány ujon épülő ház előtt tapasztalhatók. Több helyett ugyanis az alapföldet a kövezet mindkét oldalára kihányják és velük, valamint egyéb halomra gyűjtött anyagokkal a közlekedést majdnem teljesen elzárják; sőt tudunk helyett, hol a malterré vált sáros még bagaria csizmakkal is alig lehet keresztül vergődni.

A Szt-Teréznapit bucsut a folytonos esőzés elmosta. Ez idén az igazi bucsunak nyoma sem volt. A bucsusok, kik tömegesen szoktak ide zarandokolni, elmaradtak. Csakis a templomban volt nagy dísz-mise és alkalmi egyházi szónoklat. A mézeskalácsosok és bucsuárusok nagy csoportja is lelohadt, szóval, maga a templom környéke élénkelen, zajtalan volt.

A kóbor cigányok egész raja özönlötte el városunkat és környékét. A napokban is négy csapatban 5—6-osával láttuk őket házalni. E veszedelmes kóborló népséget, kik még a leggonoszabb bünténytől sem iszonyodnak, ideje leune végre megrendszabályozni.

Azon ifjak közül, kik a szabadkai gymnasiumban négy év előtt érettségi vizsgálatot tettek, V á l i G y u l a — Váli Béla földbirtokos fia — napokban a kir. József műegyetemen a második szigorlatot letévé, ugyanazon intézettől építészternöki oklevelet nyert. — Fogadjá üdvözlétünket!

Tüzeset. F. hó 20-án hajnali 3 órakor tűz ütött ki Szagmaiszer István 5-dik körü lakása udvarában levő pálinka-főzdeben. A tűz vigyázatlanságból eredt és a 20 öles épület azon részét, mely náddal volt fedve, — mintegy 12 ölet — elhamvasztotta, a tetőzet zsinulde része — a szomszédok gyors és aldozatkés segélyével a tűz lokalizáltatván — megmentetett. Legtöbb kár esett a fészerben, a hol is az összehalmozott faanyagokon kívül egy mángorló, egy 100 akós kád törkölyvel, 6 borral telt hordó egészen a tűz martalékává lettek, 8 hordó jóformán megpörkölődött. A bor kifolyt, a törköly nagyobb részben megsemmisült. A kár 1000 fortra rug. Az épület biztosítva nem volt. A ház fedele már javában lángban állt, midőn a tűzjelzés megtörtént. Feltűnt, hogy Antunovics alkaptány jóval korábban érkezett a helyszínére, mint a fecskendők. Az alkaptány maga is segítkezni akart az oltásnál, de elesett és azzal távozott. Ismételen fájdalmasan kell konstatálnunk 1-ször, hogy az egyik fecskendőt kezelő városi szolga a szerencsétlenül járt házigazdával — azért, mert ez felkérte, hogy a tetőzet azon részét védje, melybe még a tűz nem fogott, hogy így a tűz könnyebben lokalizáltassék, — a szó szoros értelmében gorbáskodott; 2-szor hogy a fecskendők használhatatlanok voltak és általában az egész városi apparátus újból hasznaltalanak nyilvánult.

A pápa a szerelemről. A pápát ugyanis a vatikában unokahuga vőlegényével együtt meglátogatván, midőn a pápa egy percznyi távozás után visszatért, a fiatal szerelmes párt csokolózva lepte meg. Az unokahug szendén csókolta meg nagybátyja kezét, bocsánatot kérve tőle, hogy e szent felak közt annyira megfeledezett magáról. A pápa jóságosan szolt: „Nincs szent hely, mely oly szent volna, hogy azt az ifju, tisztá szerelem még nemesebbé és szebbé ne tehetné.”

Egy orvos a fogak gondozásáról. Tekintettel arra, hogy mostanában a legtöbb szájkonzerváló szert hamisítják, olvasóink érdekében indittatva érezzük magunkat az e napokban megjertent „A szájj” című füzetből egy rövid részletet reprodukálni oly kívánsággal, hogy az óhajtott eredmény minél bővebben jelentkezze. Dr. Pápay Ernő az említett közhasznú mű szerzője többek közt a következőket mondja: „Sohol sem követnek el annyi visszaélést, mint a szájj és fogkonzerváló szerek terjesztésénél. A legkétesebb értékű folyadékok nagyhangzása szavakkal és frázisokkal magasztaltanak fel, például: „Nincs többé fogfájás!” — „Egy percz alatt vakító fehér fogak” — „öt-száz forintot annak, a ki fogvizem használata után még fogfájást kap” stb. A t. közönség pedig az ily dicséreteknek rendszerint felül annélkül, hogy meggondolná, hogy azok a „vakító fehér fogak” ily szerek folytonos használata mellett idő előtt tönkremeennek. Mindezek a szájjvizek és paszták nagyobb-részt gyenge vagy ártalmas utánzatai a k i p r ó b á l t P o p p - f é l e A n a t h e r i n - s z á j - v i z n e k v a g y f o g p a s z t á n a k,

vagy különféle savakból összeállított készítmények, melyek előbb-utóbb még az acélt is elpusztítják. Ez idő szerint a legjobb szájjviz a dr. Popp-féle Anatherin-szájjviz és valóban csodálatos, hogy a közönség, melynek a 40 év óta ismert dr. Popp-féle készítmények minden gyógytárban rendelkezésére állanak, más szereket is használ.

„A kéveköto-aratogepek terjedése” cím alatt ez év tavaszán egy közlemény jelent meg a lapokban, mely azt az örvedetes ténnyt konstatalta, hogy a „M. C. C o r m i c k - f é l e k é v e k ö t ő a r a t o g é p e k h a z á n k b a n m i n d j o b b a n t e r j e d n e k . M a m á r m e g e l é g e d e s s e l e m l i t h e t j ü k f e l , h o g y a z e m l i t e t t k ö z l e m é n y b e n f e l s o r o l t é s k ü l ö n b e n i s s z á m o s h e l y e n i s m e r t e l ö n y ö k a z i d é n i s s o k g a z d á t i n d i t t o t t a k a r r a , h o g y e k i t i n ő é s a r á n y l a g o l c s ó g é p e t , m e l y m á r a k i t ü n t e t é s e k é s e l s ő d i j a k e g é s z l é g i ó j á t m u t a t h a t j á f e l , b e s z e r e z z e é s e z á l t a l m e g m e n e k i j ű j ű a z e m b e r i m u n k a e r ő v e l j á r ó a r a t á s b o s z a n k o d á s á i t ó l , k e l l e m e t l e n s e g e i t ő l é s l a s s u s á g a t ó l . E g é p r e n d k i v ű l i m u n k a k é p e s s e g é , s z i l á r d - s á g a é s k ö n n y ű k e z e l é s e t e s z i c s a k l e h e t ő v é a n n a k e l t e r j e d e s e t h a z á n k b a n . É s m i u t á n e l ő r e l á t h a t ó , h o g y a M . C . C o r m i c k - f é l e k é v e k ö t ő a r a t o g é p n e k j ó h i r e m é g s z á m o s a k a t f o g a n n a k b e s z e r z e s e r e i n d i t a n i , s z ű k s é g e s n e k t a r t j u k m e g j e g y e z n i , h o g y M ű l l e r É m i l u r b u d a p e s t i j ó h i r ű m e z g a z d a s á g i g é p r a k t á r t u l a j d o n o s (v á c z i k ö r ű t 7 6 . s z .) a v i l á g h i r ű M c . C o r m i c k - f é l e g y á r k é p v i s e l ő j e , s z i v e s e n a d e t á r g y a n b o v é b b f e l v i l á g o s i t á s t é s v á s á r l á s e s e t é n — k i v á n a t r a — n e m c s a k m u n k á b a á l l i t a t j a a g é p e t , h a n e m a n n a k k e z e l é s e t b e i s t a n i t a t j a a z a r r a h i v a t o t t m u n k á s s a l .

Szájkonzerváló szerek statisztikája. Budapestről a következőket írják. Nemrég egyik lap az Austria-Magyarországban a lefolyt évben felhasznált szájkonzerváló szerek statisztikáját közölte, melyből kitűnik, hogy a Kothe-féle fogviz Magyarországon a legkedveltebb, mert a lefolyt évben a legnagyobb mennyiségben használtatott fel. E fogviz kedveltségének az oka, hogy fogfájás ellen, különösen állandó használatnál, kitűnő szolgálatot tesz s a fogfájást nemcsak csillapítja, hanem mindenkorra meg is szünteti. Ha még most a fogviz jóhatása mellett annak olcsó árát (egy palacz 35 kr.) és azt tekintjük, hogy a vidéken majd minden gyógyszerárban és Budapesten Török József gyógyszerésznél kapható és így nagyon könnyen hozzáférhető, ugy nem csoda, hogyha az eredmény ily kielégítő.

Nincs többé petroleum-robbanás. Levelezőnk a következőket írja: Mindenki tudja, mennyi bajt okoztak már az eddig alkalmazásban volt lámpák. Alig van nap, melyen egy vagy más helyen szerencsétlenség ne történne. Itt a lámpa felrobbanása következtében a vagyon megönrke, míg másutt akárhányszor emberéletet is követel a jelenleg használatban álló lámpa, melynek primitív szerkezeténél az ember és a vagyon egy pillanatig sincs biztonságban. Most azonban egy ép oly célszerű, mint zsenialis találmánnyal e bajon végleg segítettek, a mennyiben az „univerzális biztonság” (Siemangszabadalma) a petroleum-robbanást teljesen lehetetlenné teszi. Ez új lámpa hivatva van a régi rendszerű és kivétel nélkül robbanás és tűzveszélyes lámpákat kiküszöbölni, a személy- és vagyonszabadságot fokozni és a lámpák által történt szerencsétlenségeknek véget vetni. Nem szándékunk e lámpák szerkezetét részletesen leírni, csak azt hangsúlyozzuk, hogy azoknál a robbanás veszélye még ha magas helyről leesnek is, ki van zárva. Szerkezeténél fogva még a legolcsóbb petroleum is szagtalanul ég benne és kisebb olajfogyasztás mellett nagyobb világosságot ad. Tisztántartása rendkívül könnyű és az olaj az utolsó cseppig büz nélkül ég ki belőle. A kinek családja jóvalta szívében fekszik, az ne tőrjön más lámpát a házában, mint ilyet, vagy szerezzzen magának legalább ily új egýt, mely minden nagyságban kapható. E lámpák magyarországi forgatara Budapesten van Zahh J. G. örökösénél Károly-körut 9. sz. Az ausztriai forgatár ismételődök részre Breden A. czégnél Bécsben van, Wollzeile 14 sz. alatt.

Törvéyszéki csarnok.

Heti végtárgyalások.

Október 24.

5098. Vörös Baranyi János (lopás.)
4499. Pató Mihály (súlyos testi sértés.)
5759. Kiss Abel (hamis vád.)

Október 26.

5304. Gyarmath Pál (lopás.)
4887. Peits Iván (hatóság elleni erőszak.)
5673. Polyák Pál (hivatal hatalommal visszaélés.)

